

Beschrijving - wat is een trekpaard?

Het Belgisch trekpaard is uitgegroeid tot een apart paardenras dankzij doelgerichte selectie, gebaseerd op uiterlijk en kenmerken zoals trekkracht en een gehoorzaam karakter. Door deze controle op basis van afstamming en uiterlijke, gedrags- en behendigheidskennmerken heeft het trekpaard als apart ras vorm gekregen uit regionale types of varianten van het zware Europese koudbloedpaard, gekweekt voor het werk op Belgische akkerbouwgebieden ten noorden van Sambre en Maas. Deze paarden waren van diverse oorsprong ten gevolge van sporadische kruisingen tussen inheemse paarden en het Vlaams paard, Boulonnais, Percheron, Shire ... Het 'Brabantse type', dat in de beginjaren van de Nationale Maatschappij van de Belgische Fokkers het referentietype vormde voor de ontwikkeling van een raszuiver trekpaard, stamt af van de vroegere paarden uit de Denderstreek. Naast deze foklijn, te situeren in de driehoek Zottegem-Geraardsbergen-Ninove, van grote, robuuste en zware paarden, de 'dikken van de Dender', zijn er nog twee andere foklijnen die hebben bijgedragen tot de fokkerij van Belgische trekpaarden: de compactere, harmonischer gebouwde en temperamentvollere 'grijzen van Henegouwen' uit de streek rond Nijvel en de zware, compacte en van stevig beenwerk voorziene 'kolossen van de Meuhaigne' uit het oosten van Brabant. De combinatie van de beste bloedlijnen uit deze fokgebieden hebben de basis gelegd voor het zware trekpaardtype waarbinnen sinds het einde van de 19de eeuw volgens specifieke doelstellingen paarden uitgelezen worden om veulens te fokken en zo getrouw mogelijk de vereiste eigenschappen door te geven.

Het Belgisch trekpaard heeft ook een geschiedenis die verweven is met de evolutie van het Vlaams en Ardenner trekpaard. Dit eerste type, een variant van het Friese ras, uit het noordwesten van West-Vlaanderen, was mede verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het 'Brabantse' type tijdens de tweede helft van de 19de eeuw in de bovengenoemde zandleem- en leemstreek die veel kalkrijke voeders voortbracht. Vergeleken hiermee is het Vlaams paard iets lichter, met hogere, fijnere en minder behaarde benen. Het tweede type heeft vanuit het fokgebied van de Maasvallei minder rechtstreeks een bijdrage geleverd aan het ontstaan van het 'Brabantse' type dat wel beïnvloed is door varianten van deze kleinere trekpaarden uit bijvoorbeeld het Hageland en de Condroz. De nakomelingen van de kleinere en lichtere paarden van het Ardense type konden wel steeds ingeschreven worden in het nationaal stamboek van het Belgisch trekpaarden, al was er van onderlinge kruising weinig sprake, getuige de oprichting van een eigen stamboek voor het Ardenner trekpaard in 1981, dat gesloten bleef voor paarden van het Belgische ras tot in 2007.

Het Belgisch trekpaard is sinds de oprichting van het stamboek raszuiver, gezien er lange tijd geen kruisingen met andere rassen zijn toegepast. Selectie binnen het ras heeft wel plaatsgevonden, vanwege de aanpassing van het fokdoel in functie van het wijzigende gebruik van het trekpaard dat andere eigenschappen vereist. Het Belgische trekpaard is oorspronkelijk van het zware type, met een indrukwekkende bespiering en krachtige bewegingen, verpersoonlijkt door Albion d'Hor, nationaal kampioen in 1923. Vanaf dan evolueerde het Belgisch trekpaard evenwel naar steeds zwaardere, grovere paarden met meer beenhang, ondanks de marktvaart naar lichtere paarden onder druk van de mechanisering van de landbouw. Pas in de jaren 1980, nadat gedurende decennia het economisch nut van het trekpaard onherroepelijk afgenomen was, werd

ingezien dat deze evolutie gestopt moest worden. Sindsdien gaan er meer en meer stemmen op om een minder groot en zwaar trekpaard te fokken, een type dat beantwoordt aan de noden van de hedendaagse gebruikers. Hierbij wordt gestreefd uiterlijke kenmerken mee te laten evolueren met de vereiste van een meer wendbaar trekpaard, zonder in te leveren op de eigenheid van het ras, onder andere bepaald door een forse bespiering, een licht hoofd en harde benen en hoeven.

De huidige rasstandaard van de KMBT is een ideaal rasbeeld dat exterieurkenmerken koppelt aan gebruikseigenschappen (zie <http://www.trekpaard.be/downloads/rasstandaard.pdf>). Algemeen kan gesteld worden dat Belgische trekpaarden grote, breed gebouwde paarden zijn met een uitgesproken spierontwikkeling. Hun massa ligt gemiddeld tussen 800 en de 1.000 kilogram voor hengsten en tussen 600 en 800 kilogram voor merries, al kunnen ze ook meer wegen. Hun stokmaat of schofthoogte ligt tussen 1.60 en 1.80 meter. De stokmaat is de hoogte van een staand paard zonder hoefijzers gemeten van de schoft (het punt waar de rug en de nek samenkomen) tot aan de grond. Daarnaast zijn trekpaarden te herkennen aan de grote hoeven en de beharing of het behang rond de benen. Trekpaarden kunnen een leeftijd tot twintig jaar behalen. Alle drie de basiskleuren, bruin, zwart en vos met de verschillende schimmelvarianten kunnen voorkomen bij de Belgische trekpaarden. Ze staan ook bekend om hun rustig en gehoorzaam karakter. Het Belgisch trekpaard is multifunctioneel. Zijn soepele, krachtige en ruime bewegingen, zowel in stap, draf als galop, gecombineerd met zijn legendarisch rustig en zachtaardig karakter, maken het tot een multifunctioneel paard dat uitstekend geschikt is voor gebruik als trekpaard in de landbouw en de bosbouw, maar ook als productiepaard in paardenmelkerijen en als recreatiepaard, aangespannen of bereden.

Daarnaast heerste er gedurende de 20ste eeuw een sceptische en ambigue houding ten aanzien van de inbreng van het bloed van 'buitenlandse' merries, ingeschreven in stamboeken van buitenlandse fokverenigingen die trekpaarden van het Belgische type volgens een gelijkwaardig fokdoel kweekten. De erkenning van de positieve bijdrage van een uitwisseling van fokpaarden tussen stamboeken waarvan de wortels zijn ingebed in het verleden van het Belgisch trekpaard, zoals die van het Rheinisch Deutsche Kaltblut of van het Cheval Trait du Nord, is sinds het einde van de 20ste eeuw wel gegroeid.

Ter verbetering van het Belgisch Trekpaard en om de verwantschapsteelt te vermijden kunnen trekpaarden van het trekpaardtype uit andere stamboeken en merries zonder gekende afstamming door de KMBT erkend worden. De trekpaarden van stamboekverenigingen die hetzelfde fokdoel nastreven worden gelijkgesteld met of geassimileerd aan de ingeschreven Belgische Trekpaarden. Onder deze verenigingen behoren onder meer de 'Koninklijke Vereniging het Nederlands Trekpaard en de Haflinger', de vereniging 'Le Cheval de Trait Ardennais', het 'Syndicat d'Elevage du Cheval Trait du Nord' en de 'Pferdezuchtverbände van Baden-Wurtemberg, Oberbayern, Niederbayern/Oberfalz, Franken, Schwaben, Hessen, Niedersachsen, Rheinland Westfalen, Rheinland Pfalz, Saar, Schleswig Holstein voor het Süddeutsches Kaltblut-ras en voor het Rheinisch-Westfälisches Kaltblut-ras.

